

KIESRAAD

Aan
de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
De heer mr. K.G. de Vries
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Bijlagen	Uw kenmerk CW2000/71015	Ons kenmerk KR00/71862	Datum 31 augustus 2000
Inlichtingen bij Mw. mr. drs. A.G. van Dijk		Doorkiesnummer 070-426 8523	
Onderwerp			

Advies Tijdelijk referendumbesluit

Zeer geachte heer De Vries,

Bij brief van 22 mei jl. heeft u de Kiesraad gevraagd vóór 1 september a.s. advies uit te brengen over een concept van een algemene maatregel van bestuur ter uitvoering van de Tijdelijke referendumwet (Tijdelijk referendumbesluit).

Hieronder treft u het commentaar van de Kiesraad op het conceptbesluit aan. Allereerst worden enkele inhoudelijke opmerkingen gemaakt, waarna nog enkele opmerkingen van redactionele aard volgen. Voor het overige stemt de Kiesraad met het concept in.

In zijn advies van 24 november jl. over de Tijdelijke referendumwet heeft de Kiesraad aangegeven dat voor hem uitgangspunt is, dat verzoekschriften en ondersteuningsverklaringen worden gecontroleerd op het moment waarop deze worden ingediend, respectievelijk afgelegd. De Kiesraad bepleitte daarbij het mogelijk te maken in de gemeentelijke basisadministratie (GBA) aan te tekenen, dat een verzoek is ingediend of een ondersteuningsverklaring is afgelegd. Op die wijze kan op het moment van indienen van het verzoek, respectievelijk afleggen van de ondersteuningsverklaring ten aanzien van alle aspecten worden beoordeeld of het verzoek of de verklaring geldig is. Met name bij grote aantallen verzoeken en ondersteuningsverklaringen in één gemeente is een andere werkwijze niet goed doenlijk. Het voordeel van een aantekening dat een verzoek is ingediend of een ondersteuningsverklaring is afgelegd, is tevens dat dit gegeven meeverhuist zodat dubbele verzoeken en ondersteuningsverklaringen bij tussentijdse verhuizing zijn uitgesloten. De aantekeningen moeten uiteraard worden verwijderd na afronding van de inleidende respectievelijk definitieve fase van de referendumprocedure.

Uit de eerste paragraaf van de toelichting kan worden afgeleid dat het niet mogelijk zal zijn in de GBA bedoelde aantekening te maken. Dit betekent dat voor gemeenten de controle op dubbele verzoeken en ondersteuningsverklaringen

onnodig wordt bemoeilijkt. De Kiesraad bepleit nogmaals het logisch ontwerp van de GBA op dit punt te wijzigen. Indien dit niet mogelijk is vóór de datum van inwerkingtreding van de Tijdelijke referendumwet, verdient het aanbeveling tijdig voor de definitieve wetgeving het 'logisch ontwerp GBA' zodanig aan te passen dat een aantekening mogelijk is en eenvoudig kan worden verwijderd na afronding van de desbetreffende fase. De Kiesraad wijst erop dat ook voor het betrekkelijk geringe aantal niet-Nederlandse onderdanen van één van de lidstaten van de Europese Unie dat in Nederland aan de verkiezingen voor het Europees Parlement wil deelnemen, het 'logisch ontwerp GBA' ten behoeve van gemeenten is aangepast.

In artikel 7, eerste lid, van het Tijdelijk referendumbesluit wordt burgemeester en wethouders van Den Haag onder meer opgedragen na te gaan of de verzoeker respectievelijk degene die een ondersteuningsverklaring heeft afgelegd die zijn woonplaats buiten Nederland heeft, niet in Nederland als kiesgerechtigde is geregistreerd. Een dergelijke bepaling ontbreekt ten aanzien van Nederlanders in het buitenland die in Nederland aan de stemming voor een verkiezing willen deelnemen. De bepaling lijkt de Kiesraad onnodig. De Raad stelt daarom voor de woorden "en niet in Nederland als kiesgerechtigde is geregistreerd" te laten vervallen. Indien de toevoeging wel nodig wordt geacht, vergt dit een nadere toelichting en mogelijk ook aanpassing van de regeling ten aanzien van Nederlanders in het buitenland die aan de stemming voor een verkiezing willen deelnemen.

In de adviesaanvraag wordt opgemerkt dat wordt overwogen in de Tijdelijke referendumwet een bepaling op te nemen op basis waarvan de burgemeester van Den Haag aan zijn overzicht bedoeld in artikel 128 van de Tijdelijke referendumwet het aantal, op grond van artikel 35, eerste lid, geregistreerde kiesgerechtigden toevoegt. Dit zou inderdaad moeten gebeuren. Tevens zou in de ogen van de Raad echter moeten worden geregeld dat het brieftembureau, anders dan andere stembureaus, *niet* het aantal kiesgerechtigden vaststelt. De in het buitenland verblijvende Nederlanders die in Nederland als kiezer zijn geregistreerd en die per brief mogen stemmen, worden immers op grond van artikel 128 van de Tijdelijke referendumwet meegeteld in de gemeente waar zij als kiezer zijn geregistreerd en niet in Den Haag. De overige kiezers in het buitenland telt de burgemeester van Den Haag op grond van de hiervoor aangeduide, nog aan de Tijdelijke referendumwet toe te voegen bepaling mee.

In het Tijdelijk referendumbesluit is geregeld dat stemmachines die eerder voor verkiezingen zijn gebruikt ook voor referenda mogen worden gebruikt. Strikt genomen geldt het omgekeerde niet. Artikel J 15a, eerste lid, van het Kiesbesluit bepaalt immers dat een stemmachine slechts bij verkiezingen mag worden gebruikt, indien de machine niet eerder voor andere doeleinden dan verkiezingen is gebruikt. In het Tijdelijk referendumbesluit moet daarom worden voorzien in een afwijking van artikel J 15a, eerste lid, van het Kiesbesluit in die zin dat een stemmachine die eerder voor referenda is gebruikt ook voor verkiezingen mag worden gebruikt.

In artikel 6, derde lid, van het Tijdelijk referendumbesluit wordt gesproken van "de Gouverneur in de Nederlandse Antillen en in Aruba", dit moet zijn "de Gouverneur van de Nederlandse Antillen en van Aruba".

In artikel 11 van het Tijdelijk referendumbesluit worden de artikelen J 9 tot en met J 12a van het Kiesbesluit van toepassing verklaard. Deze artikelen kunnen echter in letterlijke zin niet worden toegepast op de combinatie van een door de raad uitgeschreven stemming en een referendum. Om die reden moet "van toepassing" worden vervangen door "van overeenkomstige toepassing" of moet

worden bepaald dat overal in de genoemde artikelen voor "de stemming ingevolge de Kieswet" wordt gelezen "de stemming ingevolge de Tijdelijke referendumwet".

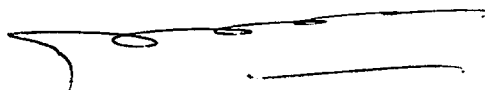
In artikel 15 van het Tijdelijk referendumbesluit wordt verwezen naar het eerste lid van artikel 26 van het Kiesbesluit. Er moet echter naar het tweede lid van dit artikel worden verwezen.

Op grond van artikel 19 van het Tijdelijk referendumbesluit zijn onder meer de artikelen N 5 en N 6 van het Kiesbesluit van toepassing. In deze artikelen wordt verwezen naar artikel N 4. Artikel N 4 is echter niet van toepassing. Ter vervanging van dit artikel dient artikel 20 van het Tijdelijk referendumbesluit. Bepaald moet daarom worden dat voor de verwijzing naar artikel N 4 van het Kiesbesluit een verwijzing naar artikel 20 van het Tijdelijk referendumbesluit wordt gelezen.

In artikel 21 van het Tijdelijk referendumbesluit wordt verwezen naar artikel 13 in plaats van artikel N 13 van het Kiesbesluit.

Tenslotte merkt de Kiesraad op dat artikel 23 voorziet in inwerkingtreding met ingang van 1 januari 2001. Dit is de beoogde datum van inwerkingtreding van de Tijdelijke referendumwet. Mocht deze datum niet worden gehaald dan moet de inwerkingtredingsbepaling worden aangepast. Dit kan worden voorkomen door te bepalen dat indien het bij koninklijke boodschap van 2 maart 2000 ingediende voorstel van wet houdende Tijdelijke regels inzake het raadgevend correctief referendum (Tijdelijke referendumwet), Kamerstukken II 1999/2000, 27 034, tot wet wordt verheven en in werking treedt, het besluit op hetzelfde tijdstip in werking treedt (aanwijzing 180 van de Aanwijzingen voor de regelgeving, model F).

Hoogachtend,

F.J.W.M. van Dooren,
voorzitter

A.G. van Dijk,
secretaris